

Uczenie_nadzorowane_predykcja

May 13, 2025

Uczenie nadzorowane - predykcja

Dominik Saklaski, 415120

Załadowanie bibliotek

```
[1]: import pandas as pd
import numpy as np
import matplotlib.pyplot as plt
import seaborn as sns
from sklearn.model_selection import train_test_split
from sklearn.linear_model import LinearRegression
import xgboost as xgb
from sklearn.model_selection import GridSearchCV
from sklearn.metrics import mean_squared_error, mean_absolute_error, r2_score
import scipy.stats as stats
from scipy.stats import shapiro
from statsmodels.stats.stattools import durbin_watson
```

1. Pobierz dane dla Boston Housing Dataset

Boston Housing Dataset to popularny zbiór danych stosowany w dziedzinie uczenia maszynowego do zadań regresji. Zbiór ten zawiera informacje na temat cen domów w różnych dzielnicach miasta Boston w latach 70-tych. Zbiór składa się z 506 rekordów i 13 atrybutów, w tym cechy takie jak średnia liczba pokoi, odległość od pięciu dużych centrów zatrudnienia czy wskaźnik przestępczości na mieszkańca. Zbiór ten pozwala na naukę różnych technik regresji, od prostych modeli liniowych po bardziej złożone modele bazujące na sieciach neuronowych czy algorytmach drzew decyzyjnych.

<https://archive.ics.uci.edu/ml/machine-learning-databases/housing/housing.data>

Opis zmiennych w Boston Housing Dataset

- CRIM – wskaźnik przestępczości na osobę w przeliczeniu na miasto
- ZN – procent terenów mieszkaniowych przeznaczonych pod działki powyżej 25 000 stóp²
- INDUS – procent terenów niehandlowych (przemysłowych) w mieście
- CHAS – przyleganie do rzeki Charles (1 = tak, 0 = nie)

- NOX – stężenie tlenków azotu (części na 10 milionów)
- RM – średnia liczba pokoi w mieszkaniu
- AGE – procent jednostek mieszkalnych zbudowanych przed 1940 rokiem
- DIS – ważona odległość do 5 centrów zatrudnienia w Bostonie
- RAD – wskaźnik dostępności do autostrad radialnych
- TAX – podatek od nieruchomości (na \$10 000 wartości)
- PTRATIO – stosunek liczby uczniów do nauczycieli
- B – $1000(B_k - 0.63)^2$, gdzie B_k to odsetek osób czarnoskórych w danym obszarze
- LSTAT – procent mieszkańców o niskim statusie ekonomicznym
- MEDV – mediana ceny domów (w tysiącach dolarów) – **zmenna celu**

<https://www.kaggle.com/code/prasadperera/the-boston-housing-dataset>

```
[2]: url = "https://archive.ics.uci.edu/ml/machine-learning-databases/housing/
      ↪housing.data"
names = ['CRIM', 'ZN', 'INDUS', 'CHAS', 'NOX', 'RM', 'AGE',
         'DIS', 'RAD', 'TAX', 'PTRATIO', 'B', 'LSTAT', 'MEDV']

dataset = pd.read_csv(url, sep='\s+', names=names)
```

2. Wykonaj podstawową Exploratory Data Analysis (EDA) na zbiorze danych, aby zrozumieć jego s

```
[3]: print("\nInformacje o zbiorze:")
      print(dataset.info())

      print("\nStatystyki opisowe:")
      display(dataset.describe())

      print("\nSprawdzenie braków danych:")
      print(dataset.isnull().sum())
```

Informacje o zbiorze:

```
<class 'pandas.core.frame.DataFrame'>
```

```
RangeIndex: 506 entries, 0 to 505
```

```
Data columns (total 14 columns):
```

#	Column	Non-Null Count	Dtype
0	CRIM	506 non-null	float64
1	ZN	506 non-null	float64

2	INDUS	506 non-null	float64
3	CHAS	506 non-null	int64
4	NOX	506 non-null	float64
5	RM	506 non-null	float64
6	AGE	506 non-null	float64
7	DIS	506 non-null	float64
8	RAD	506 non-null	int64
9	TAX	506 non-null	float64
10	PTRATIO	506 non-null	float64
11	B	506 non-null	float64
12	LSTAT	506 non-null	float64
13	MEDV	506 non-null	float64

dtypes: float64(12), int64(2)

memory usage: 55.5 KB

None

Statystyki opisowe:

	CRIM	ZN	INDUS	CHAS	NOX	RM \
count	506.000000	506.000000	506.000000	506.000000	506.000000	506.000000
mean	3.613524	11.363636	11.136779	0.069170	0.554695	6.284634
std	8.601545	23.322453	6.860353	0.253994	0.115878	0.702617
min	0.006320	0.000000	0.460000	0.000000	0.385000	3.561000
25%	0.082045	0.000000	5.190000	0.000000	0.449000	5.885500
50%	0.256510	0.000000	9.690000	0.000000	0.538000	6.208500
75%	3.677083	12.500000	18.100000	0.000000	0.624000	6.623500
max	88.976200	100.000000	27.740000	1.000000	0.871000	8.780000

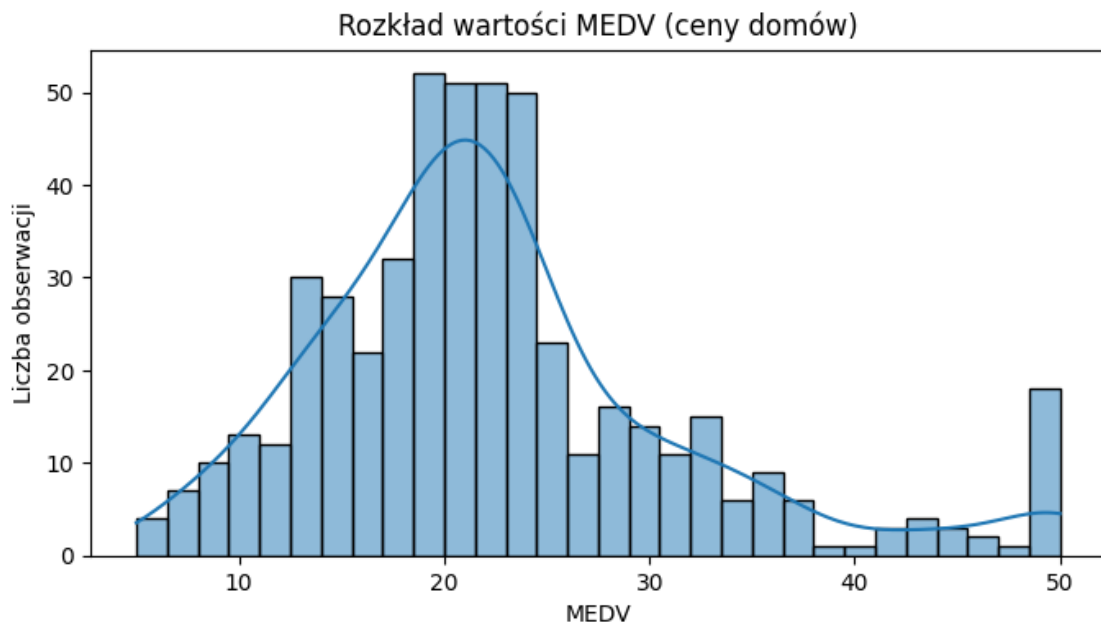
	AGE	DIS	RAD	TAX	PTRATIO	B \
count	506.000000	506.000000	506.000000	506.000000	506.000000	506.000000
mean	68.574901	3.795043	9.549407	408.237154	18.455534	356.674032
std	28.148861	2.105710	8.707259	168.537116	2.164946	91.294864
min	2.900000	1.129600	1.000000	187.000000	12.600000	0.320000
25%	45.025000	2.100175	4.000000	279.000000	17.400000	375.377500
50%	77.500000	3.207450	5.000000	330.000000	19.050000	391.440000
75%	94.075000	5.188425	24.000000	666.000000	20.200000	396.225000
max	100.000000	12.126500	24.000000	711.000000	22.000000	396.900000

	LSTAT	MEDV
count	506.000000	506.000000
mean	12.653063	22.532806
std	7.141062	9.197104
min	1.730000	5.000000
25%	6.950000	17.025000
50%	11.360000	21.200000
75%	16.955000	25.000000
max	37.970000	50.000000

Sprawdzenie braków danych:

```
CRIM      0
ZN        0
INDUS     0
CHAS      0
NOX       0
RM        0
AGE       0
DIS       0
RAD       0
TAX       0
PTRATIO   0
B         0
LSTAT     0
MEDV      0
dtype: int64
```

```
[4]: # rozkład - histogram
plt.figure(figsize=(8, 4))
sns.histplot(dataset['MEDV'], kde=True, bins=30)
plt.title('Rozkład wartości MEDV (ceny domów)')
plt.xlabel('MEDV')
plt.ylabel('Liczba obserwacji')
plt.show()
```

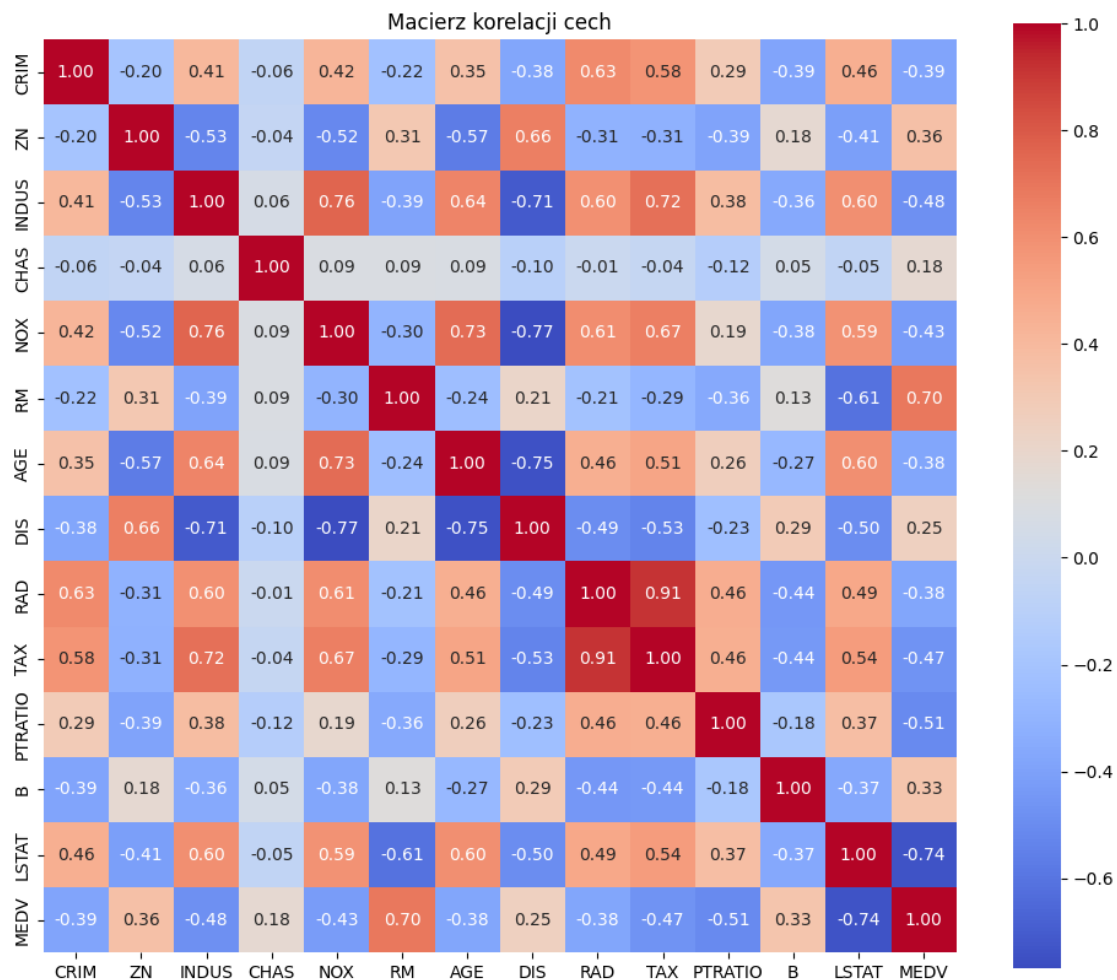

Histogram pokazuje, że rozkład cen domów (MEDV) nie jest symetryczny – jest prawoskośny. Większość domów ma wartość między 15 a 25 tysięcy dolarów, ale widoczny jest także „sufit” w

okolicach 50 tysięcy, co sugeruje istnienie ograniczenia górnego w danych.

```
[5]: # korelacja - zbadanie współliniowości zmiennych
correlation_matrix = dataset.corr()

plt.figure(figsize=(12, 10))
sns.heatmap(correlation_matrix, annot=True, fmt='.2f', cmap='coolwarm',
            square=True)
plt.title('Macierz korelacji cech')
plt.show()
```



```
[6]: upper = correlation_matrix.where(np.triu(np.ones(correlation_matrix.shape),
            k=1).astype(bool))

corr_val = (
    upper.stack()
```

```

.sort_values(ascending=False)
.reset_index()
.rename(columns={'level_0': 'Zmienne 1', 'level_1': 'Zmienne 2', 0:
↪'Korelacja'})
)

print("5 par zmiennych o najwyższej korelacji:")
print(corr_val.head(5))
print("5 par zmiennych o najniższej korelacji:")
print(corr_val.tail(5))

```

5 par zmiennych o najwyższej korelacji:

	Zmienne 1	Zmienne 2	Korelacja
0	RAD	TAX	0.910228
1	INDUS	NOX	0.763651
2	NOX	AGE	0.731470
3	INDUS	TAX	0.720760
4	RM	MEDV	0.695360

5 par zmiennych o najniższej korelacji:

	Zmienne 1	Zmienne 2	Korelacja
86	RM	LSTAT	-0.613808
87	INDUS	DIS	-0.708027
88	LSTAT	MEDV	-0.737663
89	AGE	DIS	-0.747881
90	NOX	DIS	-0.769230

- a) Top 5 najwyższych korelacji dodatnich (poza korelacjami własnymi): RAD i TAX – $r = 0.91$ → Bardzo silna dodatnia korelacja, zmienne mogą zawierać zbliżoną informację o infrastrukturze drogowej i podatkowej.

INDUS i NOX – $r = 0.76$ → Im większy udział terenów przemysłowych, tym wyższe stężenie tlenków azotu – logiczne i oczekiwane powiązanie.

NOX i AGE – $r = 0.73$ → Starsze budynki częściej występują w bardziej zanieczyszczonych obszarach.

INDUS i TAX – $r = 0.70$ → Tereny przemysłowe mogą wiązać się z wyższymi podatkami lokalnymi.

RM i MEDV – $r = 0.69$ → Więcej pokoi w domu zazwyczaj oznacza wyższą wartość nieruchomości.

- b) Top 5 najwyższych korelacji ujemnych: RM i LSTAT – $r = -0.61$ → Im więcej pokoi, tym mniejszy odsetek osób o niższym statusie społecznym.

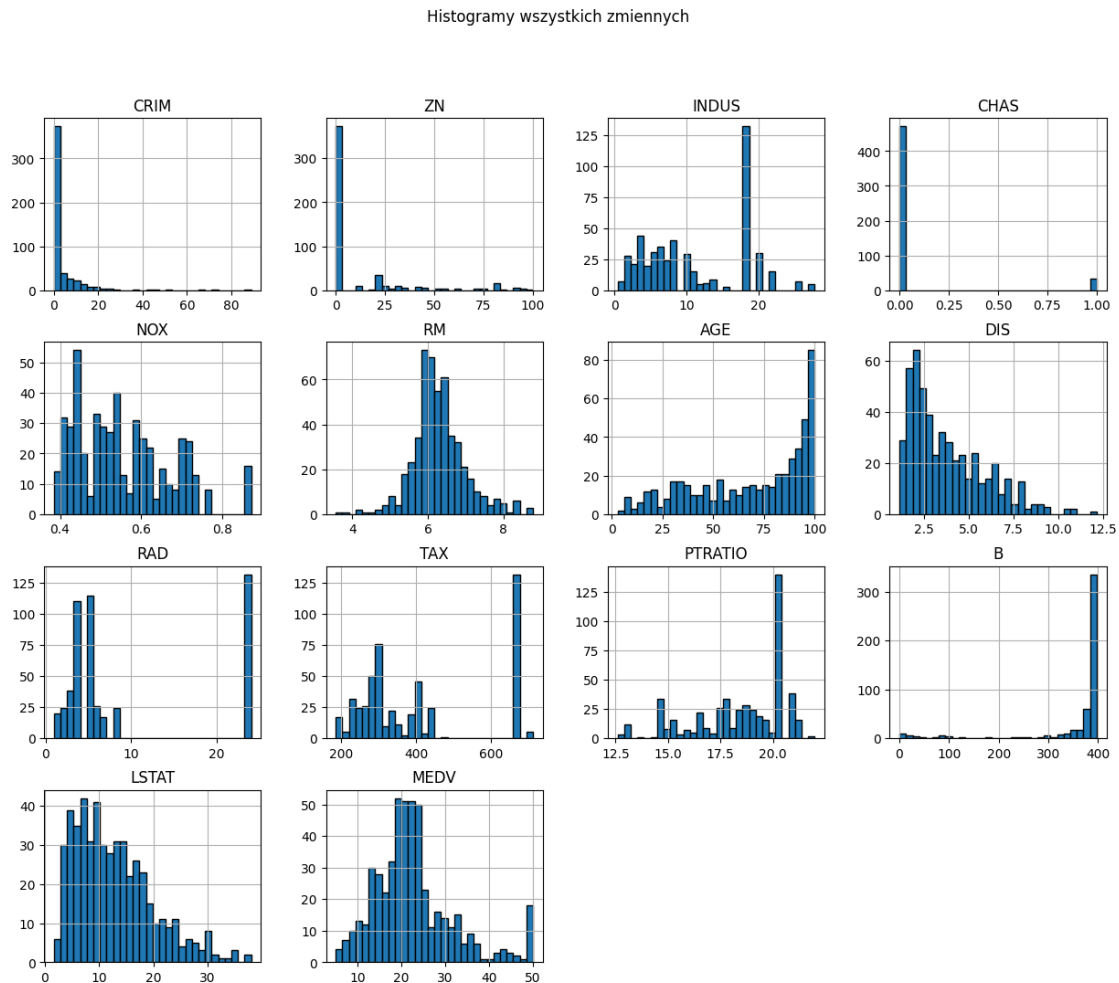
INDUS i DIS – $r = -0.71$ → Im więcej przemysłu, tym mniejsza odległość do centrów zatrudnienia.

NOX i DIS – $r = -0.77$ → Wysokie stężenie NOX występuje bliżej centrów miast (DIS mniejsze).

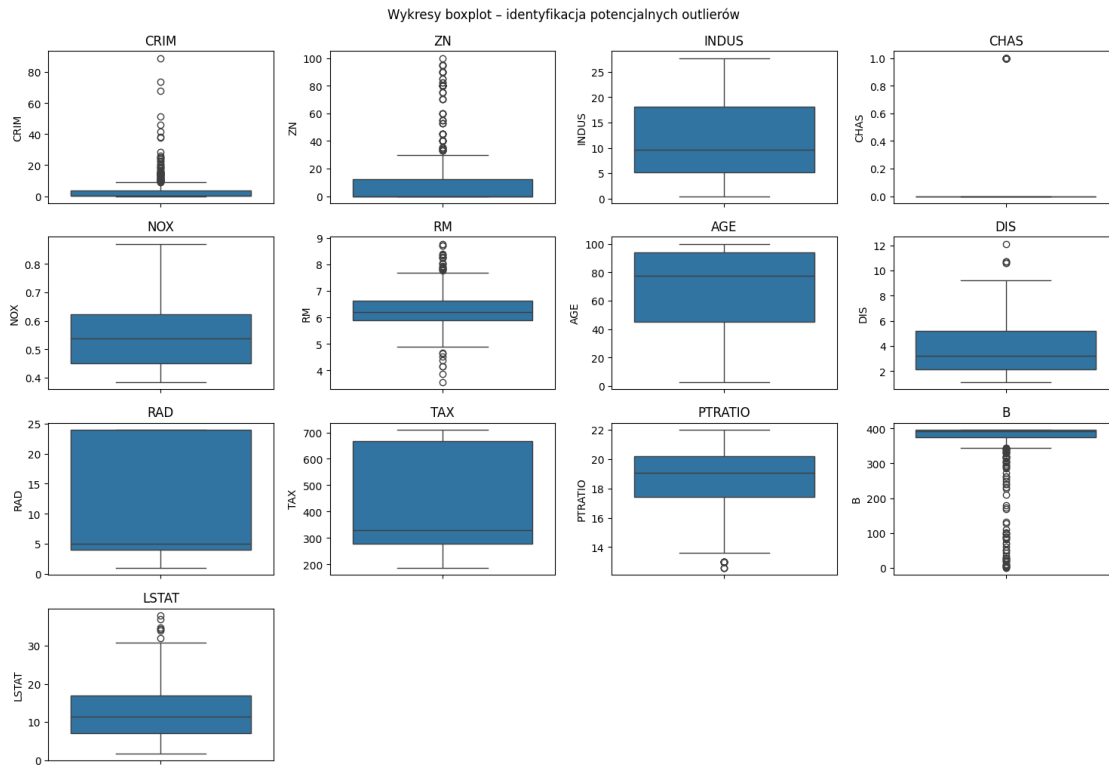
AGE i DIS – $r = -0.75$ → Starsze budynki występują bliżej centrum.

NOX i MEDV – $r = -0.77$ → Zanieczyszczenie powietrza (NOX) jest silnie negatywnie powiązane z cenami domów.

```
[7]: # histogramy dla wszystkich zmiennych
dataset.hist(bins=30, figsize=(15, 12), edgecolor='black')
plt.suptitle('Histogramy wszystkich zmiennych')
plt.show()
```



```
[8]: plt.figure(figsize=(15, 10))
for idx, column in enumerate(dataset.columns[:-1], 1): # Pomijamy MEDV
    plt.subplot(4, 4, idx)
    sns.boxplot(y=dataset[column])
    plt.title(column)
plt.tight_layout()
plt.suptitle("Wykresy boxplot - identyfikacja potencjalnych outlierów", y=1.02)
plt.show()
```


3. Podziel zbiór danych na zbiór treningowy i testowy. Możesz użyć funkcji `train_test_split` z

```
[9]: X = dataset.drop('MEDV', axis=1)
     y = dataset['MEDV']

     X_train, X_test, y_train, y_test = train_test_split(X, y, test_size=0.2,
     ↪ random_state=42)
     print("X_train shape:", X_train.shape)
     print("X_test shape:", X_test.shape)
     print("y_train shape:", y_train.shape)
     print("y_test shape:", y_test.shape)
```

```
X_train shape: (404, 13)
X_test shape: (102, 13)
y_train shape: (404,)
y_test shape: (102,)
```

4. Zbadaj różne modele takie jak regresja liniowa i XGBoost. Wykorzystaj bibliotekę `sklearn`,

```
[10]: # Regresja liniowa
     lr = LinearRegression()
     lr.fit(X_train, y_train)
```

```
[10]: LinearRegression()
```



```
[11]: # XGBoost

xg_reg = xgb.XGBRegressor(
    objective='reg:squarederror',
    colsample_bytree=0.3,
    learning_rate=0.1,
    max_depth=5,
    alpha=10,
    n_estimators=10
)

xg_reg.fit(X_train, y_train)
y_pred_xg = xg_reg.predict(X_test)
print('XGBoost - MSE: ', mean_squared_error(y_test, y_pred_xg))
print('XGBoost - MAE: ', mean_absolute_error(y_test, y_pred_xg))
print('XGBoost - R2: ', r2_score(y_test, y_pred_xg))
```

```
XGBoost - MSE:  34.38827278702372
XGBoost - MAE:  3.8391113281249996
XGBoost - R2:   0.531071883856806
```

5. Zastosuj GridSearchCV, aby dobrać optymalne hiperparametry dla modelu XGBoost. Możesz użyć Porównaj wyniki różnych modeli na zbiorze testowym, wykorzystując wybrane metryki ewaluacyjne.

```
[12]: params = {
    'learning_rate': [0.01, 0.1, 0.2, 0.3, 0.17],
    'max_depth': [1, 3, 4, 5, 7, 11],
    'n_estimators': [50, 100, 200, 150, 300 ,400]
}

xg_reg = xgb.XGBRegressor(objective='reg:squarederror', colsample_bytree=0.3)
grid = GridSearchCV(
    estimator=xg_reg,
    param_grid=params,
    cv=5,
    scoring='neg_mean_squared_error'
)

grid.fit(X_train, y_train)
#y_pred_xg = grid.best_estimator_.predict(X_test)

print("Best score: %f using params: %s" % (grid.best_score_, grid.best_params_))
```

```
Best score: -13.637975 using params: {'learning_rate': 0.1, 'max_depth': 3,
'n_estimators': 100}
```

```
[13]: y_pred_lr = lr.predict(X_test)
print('Linear Regression - MSE:', mean_squared_error(y_test, y_pred_lr))
```

```

print('Linear Regression - RMSE: ', np.sqrt(mean_absolute_error(y_test,
↪y_pred_lr)))
print('Linear Regression - MAE:', mean_absolute_error(y_test, y_pred_lr))
print('Linear Regression - R2:', r2_score(y_test, y_pred_lr))

y_pred_xg = grid.predict(X_test)

print('XGBoost - MSE:', mean_squared_error(y_test, y_pred_xg))
print('XGBoost - RMSE: ', np.sqrt(mean_squared_error(y_test, y_pred_xg)))
print('XGBoost - MAE:', mean_absolute_error(y_test, y_pred_xg))
print('XGBoost - R2:', r2_score(y_test, y_pred_xg))

```

```

Linear Regression - MSE: 24.291119474973538
Linear Regression - RMSE: 1.7858028911074821
Linear Regression - MAE: 3.1890919658878416
Linear Regression - R2: 0.6687594935356317
XGBoost - MSE: 9.97201966835618
XGBoost - RMSE: 3.1578504822673574
XGBoost - MAE: 2.079857303581986
XGBoost - R2: 0.8640187477229251

```

0.1 Wnioski końcowe z porównania modeli regresyjnych

W ramach zadania porównano dwa modele regresyjne: **regresję liniową** oraz **XGBoost**, przy czym dla XGBoost zastosowano automatyczne strojenie hiperparametrów za pomocą **GridSearchCV**.

0.1.1 Hiperparametry XGBoost

Model XGBoost został zoptymalizowany przy użyciu GridSearchCV, co pozwoliło na dobór najlepszej kombinacji hiperparametrów spośród zadanych siatek. Ostatecznie:

- `learning_rate = 0.1`
- `max_depth = 3`
- `n_estimators = 100`
- najlepszy wynik walidacji krzyżowej (**CV**) to: **MSE 13.64**

Interpretacja wyników:

- **MSE (Mean Squared Error)**: XGBoost osiągnął ponad dwukrotnie niższą wartość błędu średniokwadratowego niż regresja liniowa, co oznacza mniejsze odchylenia predykcji od rzeczywistych wartości.
- **MAE (Mean Absolute Error)**: Średni błąd bezwzględny dla XGBoost był mniejszy, co świadczy o dokładniejszych przewidywaniach.
- **R² (współczynnik determinacji)**: Wskaźnik R² dla XGBoost wynosi aż 0.85, co oznacza, że model ten tłumaczy 85% wariancji zmiennej celu. Regresja liniowa osiągnęła tylko 67%.
- **RMSE (pierwiastek z MSE)**: Niższy dla XGBoost – co dodatkowo potwierdza lepsze dopasowanie do danych.

0.1.2 Wniosek końcowy

Model **XGBoost** dostrojony za pomocą **GridSearchCV** **znacznie przewyższa** regresję liniową pod względem dokładności predykcji. Jest w stanie uchwycić bardziej złożone zależności nieliniowe między zmiennymi, co przekłada się na lepsze wyniki w każdej z metryk.

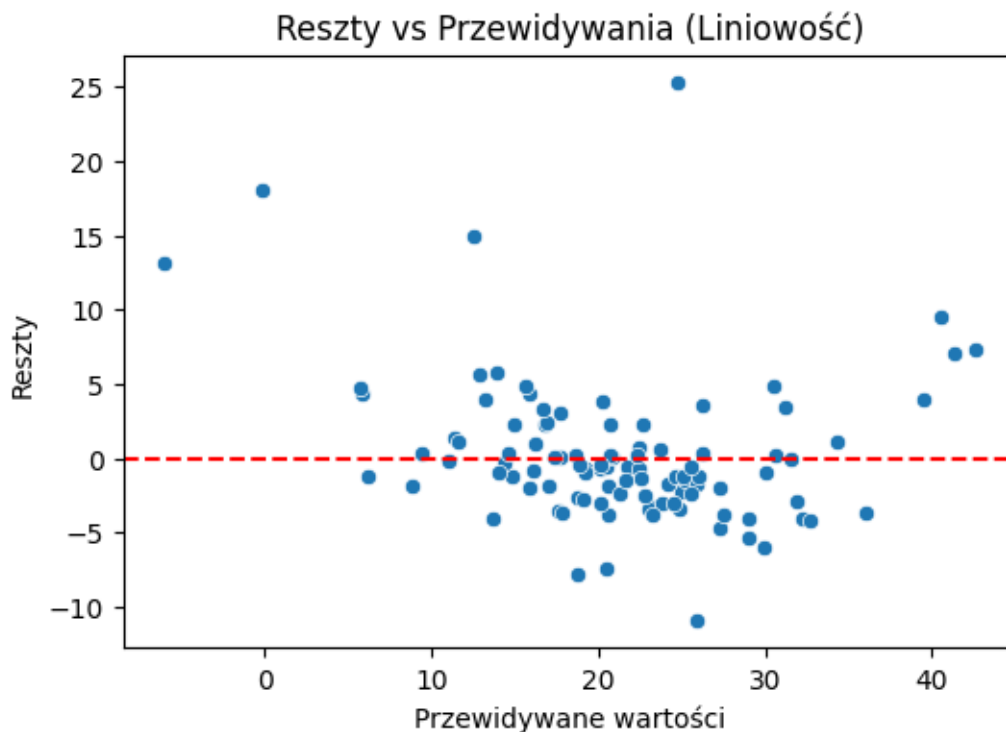
Zaleca się dalsze wykorzystanie XGBoost jako modelu predykcyjnego w analizie cen nieruchomości na podstawie zbioru Boston Housing Dataset.

6. Sprawdź czy spełnione są założenia dla regresji liniowej

0.1.3 Wykres reszt vs przewidywania – ocena liniowości i homoskedastyczności

```
[14]: # predykcje i reszty
y_pred = lr.predict(X_test)
residuals = y_test - y_pred

plt.figure(figsize=(6,4))
sns.scatterplot(x=y_pred, y=residuals)
plt.axhline(0, color='red', linestyle='--')
plt.xlabel("Przewidywane wartości")
plt.ylabel("Reszty")
plt.title("Reszty vs Przewidywania (Liniowość)")
plt.show()
```

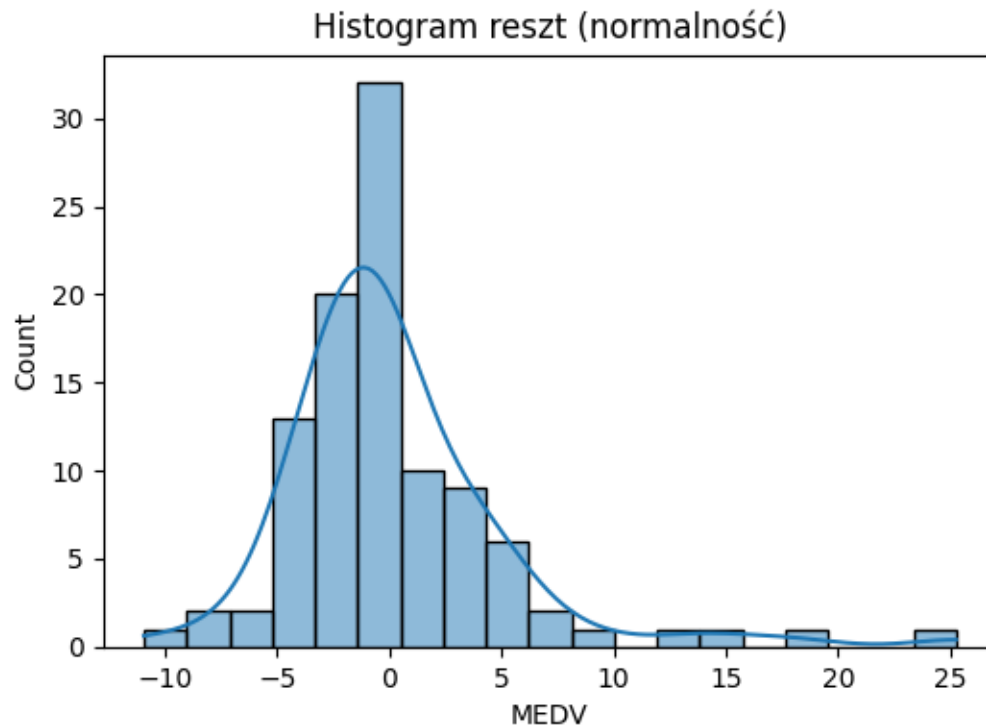

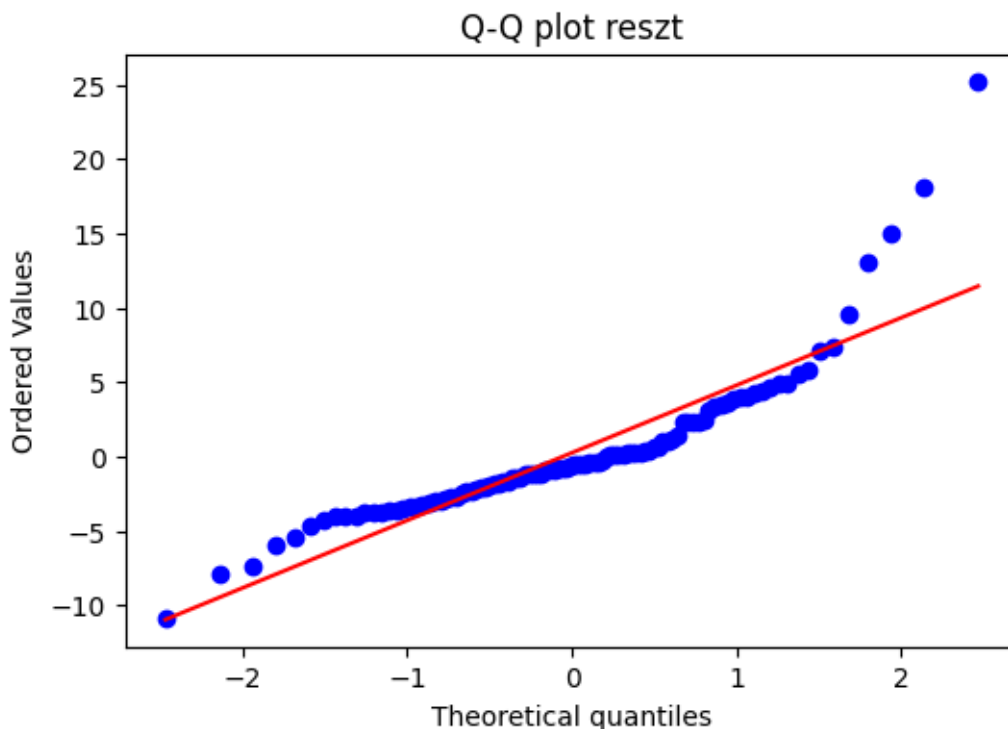
Wykres reszt względem przewidywanych wartości nie pokazuje wyraźnego wzorca, co sugeruje, że założenie liniowości modelu regresji liniowej jest w przybliżeniu spełnione. Większość reszt oscyluje wokół zera, choć można zauważyć kilka punktów odstających (outliers) oraz lekką nieregularność rozrzutu – co może wskazywać na pewne nieliniowe zależności, których regresja liniowa nie uchwyciła. Mimo to, ogólny rozkład jest wystarczająco równomierny, aby model był akceptowalny.

0.1.4 Sprawdzenie normalności rozkładu reszt (histogram + Q-Q plot)

```
[15]: # Histogram
plt.figure(figsize=(6,4))
sns.histplot(residuals, kde=True)
plt.title("Histogram reszt (normalność)")
plt.show()

# Q-Q plot
plt.figure(figsize=(6,4))
stats.probplot(residuals, dist="norm", plot=plt)
plt.title("Q-Q plot reszt")
plt.show()
```


Histogram reszt wskazuje, że rozkład jest asymetryczny i lekko skośny w prawo – co oznacza odejście od idealnej normalności.

Wykres Q-Q (Quantile-Quantile) pokazuje, że większość punktów leży blisko linii prostej, ale na końcach (dla bardzo dużych i bardzo małych wartości) pojawiają się odchylenia.

Wnioski: Rozkład reszt nie jest idealnie normalny, ale przybliżony do normalnego. Niewielkie odchylenia mogą być akceptowalne w praktyce, jednak warto je mieć na uwadze przy interpretacji wyników modelu liniowego.

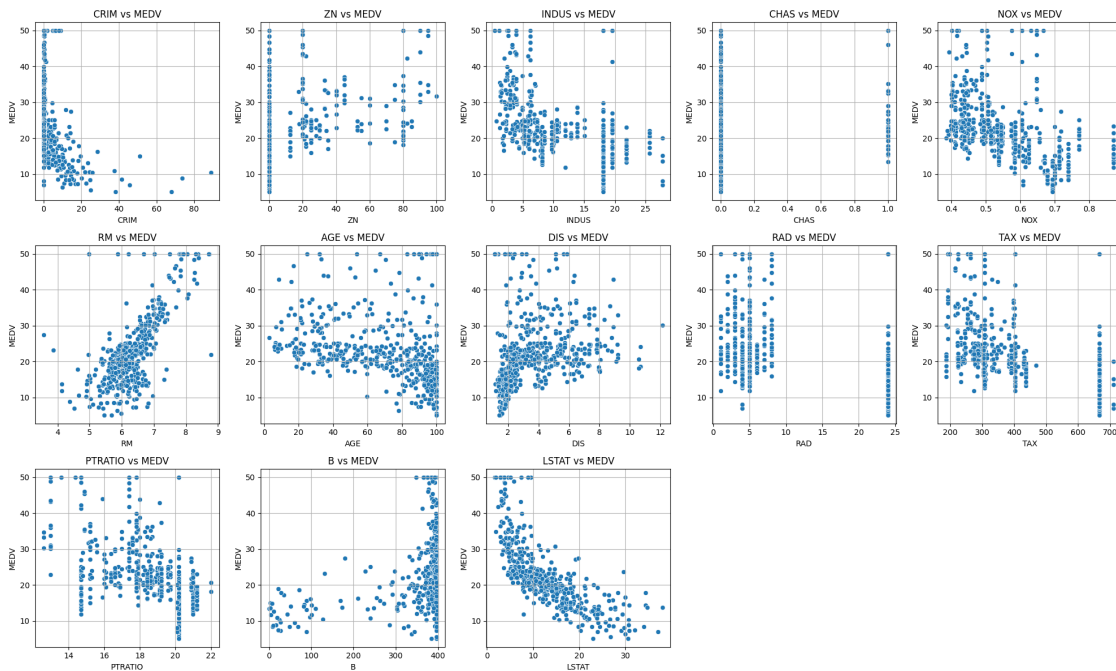
0.1.5 Sprawdzenie liniowości między predyktorami a zmienną objaśnianą MEDV

```
[16]: features = dataset.drop('MEDV', axis=1).columns

plt.figure(figsize=(20, 12))
for idx, feature in enumerate(features):
    plt.subplot(3, 5, idx + 1)
    sns.scatterplot(x=dataset[feature], y=dataset['MEDV'])
    plt.title(f'{feature} vs MEDV')
    plt.xlabel(feature)
    plt.ylabel('MEDV')
    plt.grid(True)

plt.tight_layout()
```

```
plt.show()
```


0.1.6 Interpretacja zależności między predyktorami a MEDV:

- **RM vs MEDV**
Widać silną dodatnią zależność – im więcej pokoi w domu (RM), tym wyższa cena (MEDV). Zależność ta wygląda na zbliżoną do liniowej.
- **LSTAT vs MEDV**
Silna ujemna zależność – im większy odsetek osób o niskim statusie społecznym, tym niższa cena nieruchomości. Relacja jest nieliniowa (kształt przypominający hiperbolę).
- **CRIM vs MEDV, TAX vs MEDV, PTRATIO vs MEDV, NOX vs MEDV**
Zmienna MEDV maleje wraz ze wzrostem wartości tych zmiennych, ale zależność jest nieliniowa i często rozproszona. Można rozważyć transformacje tych zmiennych.
- **DIS vs MEDV**
Lekka zależność dodatnia – większa odległość od centrum może wiązać się z wyższą ceną, ale dane są mocno rozproszone.
- **INDUS, RAD, B, CHAS**
Te zmienne nie wykazują wyraźnych, silnych liniowych zależności z MEDV. Zwłaszcza RAD i CHAS są mocno dyskretne – co może utrudniać modelowanie liniowe.

0.1.7 Test normalności – Shapiro-Wilk

```
[17]: stat, p = shapiro(residuals)
      print("Shapiro-Wilk test: p =", p)
```

Shapiro-Wilk test: p = 1.9906906865135485e-09

Interpretacja: Wartość $p < 0.05$ oznacza, że możemy odrzucić hipotezę o normalności rozkładu reszt. Oznacza to, że reszty nie mają rozkładu normalnego, co jest odchyleniem od założeń regresji liniowej.

0.1.8 Test autokorelacji – Durbin-Watson

```
[18]: dw = durbin_watson(residuals)
      print("Durbin-Watson:", dw)
```

Durbin-Watson: 1.5424192894659496

Interpretacja: Wartość statystyki Durbin-Watsona bliska 2 oznacza brak autokorelacji reszt. Wynik 1.54 sugeruje lekką autokorelację dodatnią, jednak nie jest ona bardzo silna i może być akceptowalna w podstawowych analizach regresyjnych.